

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۸ دیماه ۱۳۲۰

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس	۶ - فرائد مساعده راجع به ارجاع لایحه الفاء قانون ریاست مالبه کل قوا به کمیسیون دادگستری جدید .
۲ - بقیه شور دوم و تصویب لایحه یکی شدن سازمان وزارت بازرگانی و پسته و هنر .	۷ - فرائد استعفا نامه آقای دکتر قاسم امیری از نمایندگی مجلس شورای ملی .
۳ - معرفی آقای رضا تجدد سمت معاونت وزارت فرهنگ .	۸ - تصویب نمایندگی آقای بوداغبان نماینده ارمنه جنوب .
۴ - سؤال آقای نرافی راجع به ارزشهای خارجی و جواب آقای وزیر دارائی	۹ - موفق و دستور جلسه بعد - ختم جلسه
۵ - تصویب نمایندگی آقای منشور از همدان .	

مجلس یکساعت و سه ربع پیدش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس پنجشنبه ۲۵ دی ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس	یابست و پنج دقیقه منتهی نیمساعت دیر آمدن و مرخصی هم ..
رئیس - آقای انوار در صورت مجلس فرمایشی داشتید ؟	خواستگاره ام نمیخواهم اصلا اسمم غایب باشد و غایب بی اجازه نوشته شود و این به دوسیه من صدمه میرساند و باید اصلاح نمائید و با اجازه باشد .
انوار - بنده نمیخواهم در این عرضی که میکنم يك خصوصیتی برای خودم قائل شوم بنده کاملا مواظب هستم که کارم در تحت انتظام باشد در این شش هفت دوره که بنده در مجلس بوده ام هیچوقت غالب بوده ام پرپر و زشاید بدست دقیقه	طوسی - عرض کنم توجه آقای انوار را جلب میکنم اولاهما بطور که فرمودند رعایت شده و حقیقه هم مراقبت ایشان

(مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

عین مذاکرات مشروح شانزدهمین جلسه از دوره سیزدهم قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائبین بی اجازه - آقایان : تولیت - دکتر ضیاء - جابلی - شهدوست - مهدوی - ملابری - صدر - محبتلا زینجانی - خواجه اوزی - جلالی - مؤید قوامی - اصفهانی - ناطقی - دکتر ادهم - متضدی - دهستانی - جهانشاهی - آصف - سلطانانی - صادق وزیری - مستشار - معذل - دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : مسعودی خراسانی - بیات - موقر - ارگانی - پدین اسفندیاری - اکبر - انوار - هاشمی - نیک پور - خسرو شاهلی - تهرانچی - دشتی - نقابت - نصر تیان .

اسباب امتنان بوده است ولی بطور کلی این مرخصی ها که ملاحظه فرمودید بدون اجازه خوانده شد از این نظر بوده است که مجال بوده است به کمیسیون فرستاده شود البته به کمیسیون عرایض و مرخصی فرستاده میشود و کمیسیون هم تصویب خواهد کرد.

رئیس - آقای صفوی شما هم در صورت مجلس فرمایشی دارید؟

صفوی - خیر بنده قبل از دستور عرض دارم.
رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد - خیر)
صوبت مجلس تصویب شد.

۳ - بقیه شور دوم و تصویب لایحه یکی شدن سازمان وزارت بازرگانی و پیشه و هنر |
رئیس - لایحه ضمیمه شدن دو وزارتخانه مطرح است.
صفوی - بنده قبل از دستور عرض دارم.
رئیس - این کار را تمام کنیم بعد مذاکرات قبل از دستور بعلاوه قبل از شما هم عده اجازه خواسته اند. دستور مقدم است پیشنهاد آقای انوار خوانده میشود.
پیشنهاد میکنم بعد از کلمه مصوب اضافه شود که از دو وزارتخانه.

رئیس - آقای انوار

انوار - خیلی معذرت میخواهم در این موضوعی که عرض میکنم پیشنهاد بنده يك چیز خیلی جزئی است ولی نظرم راجع به دوسه موضوع بود و یاد آور میشوم آقای وزیر پیشه و هنر را و همه آقایان را که متوجه هستند که مسئله اقتصاد ما مخصوصاً کمیسیون ارزش مسئله لیره خیلی مورد توجه است الان در روزنامه ها میخواهیم که لیره الان در بغداد یکی ده تومان است و این جا چهارده تومان پانزده تومان است عرض کنم بنده تاجر نیستم و آقایان تجار در مجلس هستند اما می فهمم فشار اقتصادی که در کشور وارد میشود وقتی در يك جا جمع شد بر همه وارد است آقا سید جمال الدین مینویسد اگر در شهری که بیست هزار نفر جمعیت داشته باشد دو نفر فقیر باشد فشار وارد بآنها چون بسیار کم است هفتت امیشوند اگر این دوتا ده تا صد ده تا صد تا صد آنوقت چه فشاری می آورد؟

زودتر اقدام شود بصرفه مملکت تمام میشود هر روزی که ما خرچمان را کمتر کنیم بنیه اقتصادیمان بیشتر میشود. موضوع دیگر این بود که بنده تحقیق کرده ام وزارت بازرگانی مستخدمین آن دو قسم است در حدود هفتاد یا هشتاد تای آنها دارای رتبه هستند و باقی کنتراپی هستند آقایان میدانند که بنده در بودجه همیشه در طرف منفی واقع شده ام اما نه در موارد باین سختی این جا قریب هشتاد نفر کنتراپی هستند وقتی که این دو وزارتخانه یکی میشود و احتیاجاتشان کم میشود اینها را ممکن است جواب کنند چون دوره سخت است درباره اینها بایستی دولت و مجلس با هم کمک کنند و يك فکری کنند این هشتاد نفر که کنتراپی هستند وقتی که دو وزارتخانه یکی شد فکری برای آنها بکنید امروز روزی نیست که بشود آنها را بیکار کرد بنده که همیشه در خرج مته به خشخاش میکذاشتم در اینجا میگویم نه اینها دارای عائله هستند زن و بچه دارند فقیر و مسکین هستند ترتیب کار آنها را دولت در نظر بگیرد یا کار دیگری برایشان در نظر بگیرد. اگر ناچار شدند از دو وزارتخانه کم کنید اینجا فرق نگذارید بگوئید این یکی کنتراپی است این یکی رتبه ای است کنتراپی کم شود و رتبه ای کم نشود عدالت را رعایت بکنید نسبت بوزارت پیشه و هنر و وزارت بازرگانی هم این رعایت را بکنید نه اینکه همه تحمیل نسبت بوزارت بازرگانی باشد یا تحمیل بوزارت پیشه و هنر باشد اساساً بقدر امکان باید توجه نمایند که تمام آنها سابقه شان محفوظ بماند کجا بروند جایی ندارند این بیچاره ها. این است که دولت باید متوجه باشد که مستخدمین خودشان را رعایت کنند آقای وزیر دارائی توجه کردند که ما ناانسان و آذوقه شان را زیاد کردیم و حقوقشان را زیاد کردیم این فایده اش چه بود کبریت سه شاهی نه شاهی شده است نفت سه قران بود حالا شش قران شده است این بود آقای وزیر مالیه نتیجه دست شما درد نکند. پیشنهادم را استرداد میکنم مقصودم عرض این مطالب بود.

رئیس - پیشنهاد آقای مخبر فرهمند.

بنده پیشنهاد میکنم ماده باینطور اصلاح شود :
از تاریخ تصویب این قانون سازمان وزارت پیشه و هنر و بازرگانی توأم شده و بنام وزارت پیشه و هنر و بازرگانی نامیده خواهد شد الی آخر.

رئیس - آقای مخبر فرهمند.

مخبر فرهمند - بنده توضیحاتی که لازم بود پررور در جلسه گذشته عرض کردم حالا که تصمیم این است که این دو وزارتخانه یکی بشود و بعقیده بنده با اینکه خود هیئت دولت عقیده دارند که این دو وزارتخانه یکی بشود معنی ندارد که يك وزارتخانه که کارش کم شده است وزارتخانه دیگری ضمیمه آن بشود چون با این ترتیب اگر تصویب شود و بصورت قانون بیرون برود و آن مذاکرات خوانده شود آنوقت صورت خوبی پیدا نمیکند چون ما از یکطرف میگوئیم وزارت بازرگانی کاری ندارد آنوقت در عین حال يك وزارتخانه را ضمیمه آن میکنیم پس حالا که آن وزارتخانه کاری ندارد آنرا ضمیمه وزارتخانه پیشه و هنر باید کرد.

رئیس - آقای اعتبار.

اعتبار - بنده خیال میکنم که آقای مخبر فرهمند يك اشتباهی کرده اند که وزارت پیشه و هنر بوزارت بازرگانی ضمیمه میشود این که گفته میشود وزارت بازرگانی و مقدم میدارند آنرا از نظر قدمتی است که آن وزارتخانه دارد مثل اینکه میگویند وزارت پست و تلگراف در صورتیکه اهمیت تلگراف بیشتر از پست است ولی از نظر قدمت مؤسسه پست اسم آنرا مقدم بر تلگراف ذکر میکنند و اینجا هم نظر بهمین جهت بوده است که بازرگانی چون قدمت دارد آنرا مقدم نوشته اند.

رئیس - موافقین با پیشنهاد آقای مخبر فرهمند برخیزند (عده کمی قیام نمودند) تصویب شد. پیشنهاد آقای افشار:

بنده پیشنهاد میکنم بجای وزارت بازرگانی و پیشه و هنر نوشته شود وزارت اقتصاد.

رئیس - آقای افشار

افشار - عرض کنم بمقتیده بنده یکی از قسمت های فوق العاده مهم حیات اجتماعی ایران موضوع اقتصادیات است متأسفانه از چندینی باین طرف بغلوری که لازم است توجهی در اقتصادیات نشده است اگر هم اداره اقتصاد یا قسمت اقتصادی در وزارت دارائی تشکیل شده از نظر تأمین عایدات دولتی بوده است نه احیای وضعیت اقتصادی کشور در صورتی که ایران احتیاج فوق العاده مبرمی به ترمیم خرابی های اقتصادی خود دارد و اگر یک وزارت خانه غیر از وزارت دارائی در نظر بگیرد که اقتصادیات ایران را اصلاح کند همین وزارتخانه است و وزارت بازرگانی و پیشه و هنر باید اقدام کند به همین جهت بنده چون نمیخواهم در این موضوع (چون همه آقایان از وضعیت خرابی اقتصادی ایران اطلاع دارند) بیش از این توضیح بدهم این است که بنده پیشنهاد کردم اسم این وزارت خانه را وزارت اقتصاد بگذارند که این وزارت خانه بتواند اقدام به احیای وضع اقتصادی این مملکت بکند

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر - این نظریه از طرف آقای افشار در کمیسیون هم پیشنهاد شد و در جواب ایشان توضیحات لازمه داده شد بمناسبت این که قسمت اقتصادی وزارت دارائی کار هائی را انجام میدهند برای این که اشتباه اسمی نشود بهتر این است که آقایان موافقت بفرمایند بهمان اسم وزارت بازرگانی و پیشه و هنر باقی باشد

رئیس - رأی گرفته شود یا مسترد میکنید ؟

افشار - رأی بگیرند اگر آقایان هم موافق نیستند بنده اصرار دارم

رئیس - آقایان موافقت با پیشنهاد آقای افشار بر خیزند (چند نفر قیام نمودند) تصویب شد . آقای طوسی

طوسی - یک سئوالی راجع بامور پر سنلی این وزارتخانه بنده قبلاً عرض کردم و آقای انوار هم فرمودند و آقای وزیر چیزی در این قسمت توضیح نفرمودند خوب است بفرمایند **وزیر بازرگانی و پیشه و هنر** - همانطور که در کمیسیون خدمت آقایان عرض کردم اساساً منظور از الحاق این دو وزارتخانه دو نظر بود یکی ارتباط کامل بود که بین عملیات

این دو وزارتخانه موجود شده و یکی هم صرفه جوئی البته وقتی اسم صرفه جوئی برده میشود آقایان باید توجه کنند که کارمندان این دو وزارتخانه اعم از کنترائی یا رتبه هریک که به درد کار بخورند نگاه داشته میشوند و هر کدام که بدرد کار نخورند البته صرفه جوئی میشود .

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده واحده پیشنهادی دولت موافقتین بر خیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد .

۳ - مهر فی آقای رضا تجدد بسمت معاونت وزارت فرهنگ

وزیر فرهنگ - بنده آقای رضا تجدد را که سابقه ممتدی در خدمات قضائی و فرهنگ دارند بسمت معاونت وزارت فرهنگ به مجلس شورای ملی معرفی میکنم (صحیح است - مبارک است)

۴ - سئوال آقای لراقی راجع به ارز های خارجی و جواب آقای وزیر دارائی

رئیس - آقای لراقی سئوالی از آقای دکتر وزیر دارائی کرده اند . بفرمائید .

لراقی - بنده سئوالی از آقای وزیر دارائی راجع به ترقی قیمت لیره و شکست پول ایران و تأثیری که این اقدام بنظر بنده در سعاح زندگی عمومی کرده است دارم و یادداشت هائی بنده در این زمینه کرده ام که عرض آقایان میرسانم . علاوه بر این که پول قانونی ایران پایه اش نقره و طلا است و پشتوانه کافی هم دارد از جواهرات و طلا و لیره و ارز های خارجی هیچ مورد نداشت که کسی قیمتش را تنزل بدهد و در این موقع که ما احتیاجی هم بارز های خارجی نداریم و صادرات و واردات ما محدود شده علت نداشت که نرخ ارز های خارجی را بالا ببریم و بالتبعیجه قیمت ریال را بشکنیم بنده در این زمینه یادداشت هائی با مراجعه به قوانین سابقا تهیه کرده ام و بعضی آقایان میرسانم و امیدوارم زودتر در دسترس شود چون ضرر را هر جا جلویش را بگیریم باز نفعی است کشور خواهد شد .

بموجب قانون واحد و مقیاس پول قانونی ایران مصوب ۲۲ اسفند ۱۳۱۰ اجازه انحصاری انتشار اسکناس به بانک

ملی ایران داده شده و اسکناس بانک ملی ایران نماینده مسکوک نقره ایران شناخته شده و اعتبار و رواج قانونی برای معاملات دارد و هر کس از قبول آن استنکاف نماید بمجازاتهای که در قانون مجازات عمومی برای عدم قبول پول رایج کشور تعیین گردیده است محکوم خواهد شد . از طرف دیگر در قانون واحد و مقیاس پول حدود و تکالیفی برای دولت و بانک عامل دولت بمنظور حفظ اعتبار اسکناس معین شده است از قبیل عدم انتشار اسکناس بیش از مبالغ معینه در قانون و داشتن ذخیره طلا و نقره و ارز آزاد برای پشتوانه اسکناس تحت نظارت هیئت مخصوص و تبدیل اسکناس بریال نقره و غیره و نیز بموجب همان قانون ریال نقره که اعتبار قانونی دارد و اسکناس بانک ملی ایران نماینده آن محسوب میشود مسکوکاتی است که دارای ۱/۴ گرم نقره خالص و ۸۶/۰ گرم عیار میباشد و هیئت نظارت پشتوانه اسکناس باید در ضمن گزارشهای خود راجع بوضع حساب پشتوانه اسکناس میزان طلا و نقره موجود در بانک را مطابق ارزشی قانونی آنها تسعیر نماید این تسعیر تا کنون معمول بوده و موجودی نقره بر اساس ریال قانونی معینی از قرار هر ۱/۴ گرم نقره یک ریال تسعیر شده است بنا بر این مسلم است که محض حفظ اعتبار اسکناس ایران ارز های خارجی هم باید بر اساس ارزش قانونی پول ایران تسعیر شود یعنی نرخ ارز خارجی نسبت به اسکناس ایران باید بر اساس ریال زر قانونی یا اقل بر اساس ریال نقره قانونی که قابل تبدیل با اسکناس میباشد تعیین گردد . مثلاً در مورد لیره کاغذی انگلیس باید بهای ۱/۴ گرم نقره خالص در بازار لندن ملاک تعیین نرخ واقع شود دولت نباید مأخذ بالائری را برای تعیین نرخ لیره برسمیت بشناسد و در نتیجه آن بدم اعتبار پول قانونی کشور اعتراف نماید لیکن متأسفانه دولت در اوائل مهر ماه گذشته بر حسب پیشنهاد وزارت دارائی تصویب نامه برای این عمل خلاف قانون صادر نموده و نرخ رسمی لیره را بدون توجه بارزش قانونی ریال نقره و اسکناس ایران از ۶۷ ریال به ۱۴۰ ریال و در بعضی موارد به ۱۹۰ ریال ترقی داده است در صورتی که اکنون

برخلاف سابق میزان عرضه لیره در بازار ایران بیش از میزان تقاضای آن میباشد و کمیسیون از برای فروش مازاد لیره های خود متوسل بمسافرین عتبات و موارد کنندگان کالا های غیر مجاز میشود و بدیهی است که اگر نرخ لیره آزاد بود هرگز بمیزانی که دولت معین کرده است نمیرسید بلکه مانند زمان جنگ بین المللی گذشته تنزل فاحش مینمود . ممکن است وزارت دارائی برای توجیه عمل خود باختیارات حاصله از قانون ارز مصوب اسفند ۱۳۱۴ استناد نماید لکن این استناد بی مورد است زیرا مفاد ماده چهارم قانون ارز که مورد استناد وزارت دارائی است کاملاً مؤید مقررات قانون واحد پول میباشد نه مخالف آن و اختیار تعیین نرخ ارز مخصوصاً برای این منظور بدولت واگذار شده است که دولت از ترقی نرخ ارز و تنزل بهای اسکناس ایران جلوگیری کند و استناد باعتبار پول قانونی کشور را طمه وارد شود این منظور از ابتدای اجرای قانون ارز تا اوائل مهر ماه امسال رعایت شده و با آنکه در آن اوقات میزان تقاضای ارز غالباً بیش از میزان عرضه آن بوده همیشه نرخ رسمی ارز بر اساس پول قانونی ایران تعیین میگردد و نرخ بالائری را دولت و بانکهای مجاز به رسمیت نمیشناختند البته تصدیق میکنم در نتیجه اجرای آئین نامه های ارزی سابق ارزش لیره در بعضی موارد عملاً بیش از نرخ رسمی آن بود و کسانی که در مقابل صدور پاره از کالا ها ارز میفرودختند و معادل آن نرخ رسمی ریال میگرفتند میتوانستند با گواهی نامه فروش ارز هم که بانک خریدار بنام آن ها صادر میکرد معاملاتی بکنند و قسمتی از ارز کلای صدور را شخصاً یا بوسیله انتقال بدیگری بمصرف خرید کلای ورودی برسانند و از این راه راه بغلور غیر مستقیم استفاده کنند لیکن این امر میتواند مجوز عمل وزارت دارائی واقع شود زیرا اولاً استفاده از گواهی نامه فروش ارز تأثیری در نرخ رسمی ارز نداشت ثانیاً گواهی نامه فروش ارز فقط در موقع افزایش میزان تقاضای ارز بر میزان عرضه آن قابل استفاده بود نه در این موقع که وضع تغییر کرده و کمیسیون ارز بوارد کنندگان بدون استثناء اجازه خرید

ارز میدهد و احتیاج بمطالبه گواهی نامه فروش قبلی ارز ندارد. ثالثاً در آموغ هم گواهی نامه فروش ارز فقط بکسانی داده میشد که ارز حاصل از صدور کالاهای غیر مرغوب کشور را به بانک های مجاز می فروختند و در صورت عدم استفاده از گواهی نامه فروش ارز برای خرید و ورود کالاهای خارجی نمیتوانستند زبان صدور کالاهای درجه اول حاصل میشد و همچنین نسبت به ارزشهایی که شرکتها مخصوصاً شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران می فروختند گواهی نامه فروش ارز داده نمیشد و فروشندگان اینگونه ارزشها هیچگونه استفاده غیر مستقیم از معاملات ارزی خود نمیتوانستند بکنند. باین ترتیب شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران هر ماه مبلغ گزافی لیره از قرار ۶۷ ریال بحساب دولت به بانکهای مجاز می فروخت و دولت هم میتوانست لیره هائی را که باین نرخ خریده است برای پرداخت بهای کالاهای انحصاری از قبیل قماش قند شکر چای گندم کبریت کاغذ سیگار و غیره بمصرف برساند و اینگونه کالاها را به بهلی مناسبی در دسترس مردم بگذارند و از ترقی سطح زندگی و تنزل بهای پول قانونی کشور جلوگیری نمایند ولی با نرخ فعلی ارزشهای خارجی این کار میسر نیست و نتیجه آنها کاملاً محسوس گردیده است.

بنابراین از آقای وزیر دارائی سؤال میکنم علت تغییر نرخ ارزشهای خارجی چه بوده و شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران از تاریخ تغییر نرخ ارز تا کنون چه مقدار لیره به نرخ جدید فروخته و زیانی که از این راه متوجه دولت گردیده بچه وسیله ممکن است جبران شود؟

وزیر دارائی (آقای دکتر مشرف نفیسی) - نماینده محترم سؤال خودشان را قبلاً به اینجانب نشان نداده بودند که جزء جزء فرمایشاتشان را مطالعه کنم و جواب عرض کنم این است که جوابی که عرض میکنم در کلیات است. بطور خلاصه فرمایش نماینده محترم این است که چون پول ایران يك پشتوانه فلزی دارد و يك وزن معینی نقره و طلا برای ریال معین می کنیم حساب کنیم به بینیم که يك لیره ارزشش با عطف بمقدار زیادی که پول ایران دارد چیست و

از روی آن يك نرخ معین کنیم ولی نرخ را که ما معین کرده ایم برای ارزی این بیشتر از نرخ است که قانوناً میبایستی داشته باشد و بعد اظهار فرمودند که مادر ایران چون احتیاجی به ارزش خارجی نداریم بنابراین ضرورتی نداشت که يك قیمت بالائری برای ارزمان معین کنیم و يك استنادی نمودند به قانون ۳۱۰. آن اندازه که بنده در خاطر دارم قانون ۳۱۰ که برای پول ایران يك وزن نقره ای معین کرده هیچوقت در عمل اجرا نشده است و خود آن قانون هم موقع اجراش را موکول بموقع دیگری مینماید مثل اینکه در واقع يك اصلی را اتخاذ کرده است ولی اجرای آن اصل را به بعد موکول نموده است و عملاً هم همینطور بوده است. گمان نمیکنم هیچیک از آقایان در خاطر داشته باشند از وقتی که بانک ملی ایران ناشر اسکناس بوده است يك کسی اسکناس برده باشد و به گیشه های بانک تسلیم کرده باشد و در مقابلش نقره یا طلا داده باشند (همه نمایندگان - خیر داده اند) بهر حال بنده که مطلقاً یادم نمی آید و در بانک شاهنشاهی یا در بانک ملی ایران طلا امیدادند و نقره هم مدت مدیدی است متروک شده در صورتیکه من چهار ماه است که متصدی وزارت دارائی هستم چند سال قبل از اینکه من متصدی شوم معمول بوده و دادن نقره در مقابل اسکناس چندین سال قبل از تصدی بنده متروک شده در هر حال وضعی که قانون ارز و قانونهای سابق ایجاد کرده بود این بود که نرخ ارز را بر روی اساس عرضه و تقاضا معین کرده بود نه بر روی اساس مقدار نقره که میبایستی قانوناً در مقابل پول ایران داده شود و بهمین جهت هم بود که نرخ لیره در خیلی پیش صد و بیست ریال بود و بعد نرخ رسمی درست کردند هشتاد ریال شد و بعد آن نرخ هم چون کاملاً رسمی نبود يك مقرراتی وضع کردند ولی در عمل خیلی قیمتش بیشتر بود به قسمی که در اول مهر ماه که تصویب نامه که نماینده محترم آن اشاره کردند گذشت يك لیره ۱۷۶ ریال و يك دلار ۴۸ ریال ارزش داشت و تمام بازرگانانی که میخواستند جنس از خارج بخرند و وارد کنند بایستی به فرمولهای مختلف جمعاً ۱۶۸ ریال بدهند تا يك لیره بهشان

داده شود ما آمدیم برای اشکالات زیادی که در امر ارز بود و حسابهای مختلف الف و ب و ج و د که هیچکس سر در نمیآورد يك تسهیلاتی قائل شدیم و يك نرخ معین کردیم که حد وسط باشد بین نرخ قانونی که هیچوقت اجرا نمیشد و يك نرخ حقیقی که خیلی بالاتر بود و بالنتیجه يك لیره را ۱۴۰ ریال و يك دلار را ۳۵ ریال قیمت برایش معین کردیم و در نتیجه بیست و پنج درصد پول ایران عوض اینکه تنزل بکنند ترقی کرد و يك تاجر ایرانی وقتی ۱۴۰ ریال میبرد به بانک میدهد يك لیره بهش میدهند در صورتیکه سابق ۱۷۶ ریال کمتر از او نمیکرفتند پس به قسمی که ملاحظه میفرمائید نرخ ریال عوض اینکه تنزل کرده باشد ترقی کرده.

اینکه فرمودند ما امروز احتیاج به ارز خارجی نداریم و میتوانیم نرخ ارز را بهر قیمتی معین کنیم گمان نمیکنم که این فرض ایشان از روی اطلاعاتی باشد برای اینکه احتیاجات ما به ارز خارجی امروز از هر موقع بیشتر است ما در سال چندین میلیون لیره از برای خرید کالاهائی که در ایران فراهم نمیشود از قبیل قند و شکر اتومبیل، لاستیک و دوا و خیلی چیزهایی که جزء جزئی را بنده نمیخواهم عرض کنم لازم داریم و مجبور هستیم ارز آن را تهیه کنیم و اگر ارز خارجی تهیه نکنیم پرداخت قیمت این قبیل کالاها در خارج امکان پذیر خواهد بود پس چون احتیاج بارز داریم جمهوری که بهای ارز را بقیمت بهای بازار دنیا معین کنیم تا بتوانیم احتیاجاتمان را رفع کنیم. اظهار دیگری فرمودند راجع باینکه ارزشهای شرکت نفت انگلیس و ایران را که سابقاً ۶۸ ریال وصول شده است ما حالا در ۱۴۰ ریال میخریم این يك موضوعی است که در آن موقع که مقرراتی بود اجازه میداد که ما ارز را به يك نرخ معین بخریم و این موضوع چون مورد شکایت شرکت نفت انگلیس و ایران بود و چون نمیتوانست که با آن قیمتی که پرداخته میشود هزینه های خودش را در داخل ایران پردازد و مخصوصاً حقوق کارمندان خودش را ترقی بدهد و چون يك عده زیادی از مستخدمین ایرانی در آن شرکت کار میکنند باید در آن نرخ تجدید نظر شود و دولت هم باید

همان نرخ را که برای بنکهای ایرانی معمول میدارد در مورد آن شرکت هم اجازه داد اجرا کند تا اینکه آن شرکت هم بتواند هزینه های خودش را بنماید. بنا بر این تصور نمیکنم که این جا يك عملی شده باشد که مورد اعتراض باشد. رئیس - آقای اراقی.

نراقی - بنده خیلی متأسفم که ناچارم اظهار کنم آقای وزیر دارائی یا مطالعه کافی فرمودند یا درست بهر ارض بنده توجه فرمودند و کم اهلی بخرج دادند (عده از نمایندگان - صحیح است) گزارشهای تفصیلی هیئت نظارت بانک که يك کلمه درش هر روز تکرار میشود که چقدر ما اندوخته طلا و نقره داریم چند کیلو گرم و قیمت قانونی آنها چقدر است روی همین زمینه است که يك ریال ۴/۱۴ گرم نقره و آن عددی که گفتم چند میلیونیم از طلای خالص ارزش دارد و روی همین زمینه گزارش را تهیه و منتشر میکنند و گویا فراموش فرموده اند که هیچوقت قانون مصوب ۱۳۱۰ راجع به پول ایران تغییر نکرده است و بقوت خودش باقی است و هر ریال ایران نماینده مقدار معینی نقره و طلا است و همیشه هم خواهد بود (صحیح است) و این فرمایش ایشان ممکن است در خارج يك سوء تأثیری بکنند که واحد پول ایران بدون پشتوانه و بدون انکاء و طلا و نقره است حالا اگر سیاست اقتصادی مقتضی بوده است که دست کسی ندهند طلا و نقره ولی همیشه نماینده او خواهد بود و هست و يك نکته دیگر فرمودند که ما خیلی احتیاج بارز داریم بنده کاملاً تردید میکنم این موضوع را لیره الان در کدام مملکت مشتری و خریدار دارد که ما میتوانیم بفروشیم فقط در بازار بین النهرین است که مشتری دارد (صحیح است) که غیر از يك مشت زوار فقیر بیچاره را بزور ازشان پول بگیریم و اسمار بدهیم دستشان و روانه شان کنیم بروند زیارت که سی هزار نفر امسال آنجا فرستادیم و شش هزار نفر را بکوه و يك مقدار کالای غیر مجاز که هم مفسد اخلاق و هم مفسد چیزهای دیگر است آنها را بملکت اجازه میدهم وارد شود. اعلانی سه شب پیش در اطلاعات دیدم وزارت بازرگانی اعلان کرده است اجازه داده میشود کسانی که مخمل

اگر بشود طبیعی یا مصنوعی میخواهند وارد کنند بیایند گواهی بگیرند بشرط اینکه از لیره های صدور ریالی بخرند و بدون تشریفات وارد کنند و هر جا که میخواهند ببرند بفروشند ده سال است که زحمت کشیده ایم و متفنین طهران را دستشان را کوتاه کرده ایم از این کالاهای مزخرف دو مرتبه دولت برای آب کردن این لیره هائی که گران خریده اند میخواهند اجازه ورود بدهند بنده استدعا میکنم آقای وزیر دارائی توجه بفرمایند که بیش از این تنزل در قیمت پول ما حاصل نشود.

وزیر دارائی - فرمایشات آقای نماینده محترم مبتنی بر اشتباهی است که بین پشتمانه اسکناس میکنند با بهای ارز پشتمانه اسکناس را بنده هیچوقت وجودش را تکذیب نکرده ام برعکس آن اطلاعات هفتگی که در روزنامه هامنتشر میشود اینها را خود بنده معمول کردم که در جرائد منتشر شود برای اینکه مدتی بود که منتشر نمیشد و باید همه اطلاع داشته باشند که پشتمانه اسکناس ما چقدر است اگر اسکناس ما پشتمانه نداشت البته پرداختهایش راهم یک ریال از شما کسی قبول نمیکرد پس اگر یک برخی دارد و میتواند با آن برخی اجناس را وارد کنید برای این است که پول مادی اعتبار است و پشتمانه محکمی هم دارد بنده هیچوقت منکر این اظهار نشدم و تصور هم میکنم نماینده محترم اظهارات بنده را سوء تعبیر کردند ولی قسمت تنزل چنانچه عرض کردم وقتیکه مبادله فلزی میشود معمول همه جای دنیا این است که روی عرضه و تقاضا می رود و امروز پول ما بیش از این نمیتواند نرخ داشته باشد و بهترین دلیل هم این است که در بازارهای خارجه که ما همیشه اجناس نداریم وقتی ریال ایران را میپسند از صد و شصت ریال کمتر کسی خریداری نمیکند آخرین اطلاعی که بنده دارم این است که در بازار بین النهرین صد و شصت ریال میگیرند و یک لیره میدهند (همه مبعده از نمایندگان) و اینکه اظهار کردند ما زوار را بزور بمتبات و مسکه میفرستیم که لیره هامان را آب کنیم ابدأ چنین نیست یک اشخاص زیادی ما مراجعه کردند و تقاضا کردند که مقداری بهشان

ارز داده شود که بزود بزیارت برای اینکه چند سالی موفق نشده بودند.

اربابانی - فرمایشاتتان خیلی مضحک است.

وزیر دارائی - اگر جنابعالی فرمایشاتی دارید که کمتر مضحک است بفرمائید پای این تریبون بفرمائید. بطور خلاصه اظهاراتی که آقای اراقی کردند روی عدم اطلاع بود از مسائل پولی و بنده در اینجا نمیتوانم وارد یک بحث های طولانی بشوم **محمد طباطبائی** - باید متن سؤال ابلاغ شود تا وزیر قبلاً مطالعه کند.

وزیر دارائی - بیش از این هم بنده عرضی ندارم.

۵ - تصویب نمایندگی آقای منصور از همدان

رئیس - گزارش راجع بانتخاب آقای منصور از همدان مطرح است. آقای نقابت.

دکتر سنجک - اجازه میفرمائید. بنده یک چیزی را میخواستم به آقای وزیر محترم دارائی تذکر بدهم باینکه در اینجا وقتیکه یک نماینده ای پشت تریبون رفت و صحبت کرد اگر یک مطالبی را بعرض رساند آقای وزیر دارائی یا هر وزیر دیگر حتی خود آقای نخست وزیر هم باید با کمال مهربانی و شفقت جواب بدهند نه اینکه قهر بفرمایند. از آقای تقاضا میکنم آن مهربانی و شفقت را در نظر داشته باشند نسبت بنمایندگان و عموم ملت و عموم اشخاصیکه بهشان مراجعه میکنند همینطور مهربان باشند و مخصوصاً این استدعا را از آقای وزیر میکنم.

رئیس - آقای نقابت.

دکتر سنجک - بنده اخطار نظامنامه ای دارم.

نقابت - موضوع نمایندگان آقای منصور مطرح است چیز دیگر نیست. عرض کنم اعتبار نامه آقای منصور که در شعبه مطرح شده سینه نفر از اعضاء شعبه حاضر بوده اند و از آن عده هفت نفر برد اعتبار نامه آقای منصور رأی داده اند و شش نفر بقبول اعتبار نامه و با اختلاف این رأی اعتبار نامه آقای منصور رد شده و گزارش شعبه هم چند جلسه است بعرض آقایان رسیده است و مطرح است در جلسه گذشته بنده

با گزارش کمیسیون مخالف بودم و یک توضیحات مختصری هم عرض کردم حالا هم بطور اختصار اشاره میکنم که مجلس در مورد تصویب اعتبار نامه هارویه بکنفر قاضی بیش گرفته است یعنی بموجب اسنادی که ابراز میشود به مجلس شورای ملی از حیث دستور انتخابات از حیث آگهی دعوت انتخاب انجمن نظام و تقسیم تعرفه و اخذ آراء و ضرب الاجل تکالیفات و بالاخره خاتمه قضیه پرونده انتخابات همدان اتفاقاً از روزی که شروع باین کار شده است تمام این مراحل را دارد و تمام این اعمال مطابق قانون مورد توجه واقع شده به همین جهت بعد از قرائت آراء و بعد از اینکه ببخشید در پرا تیز عرض میکنم (بکنفر از آقایان یاد داشتی به بنده نوشته اند که مختصر بفرمائید بنده هم می بینم هر چه حرف میزنم کسی گوش نمیدهد همه با هم صحبت میکنند و مخصوصاً با آقایان وزراء بیشتر سروکار دارند) آقایان توجه بفرمائید قضیه رد اعتبار نامه یک امر حیاتی است برای یک نفر آقای اراقی اجازه بفرمائید آقای منصور هم یکی از رفقای شما است و با همان اعتبار نامه ای که دارای امضاهای محترمی از ناحیه انجمن نظام و فرماندار همدان بوده معرفی شده و انتخابات آنجا نسبت به آقای اورنگ و آقای منصور در طراز هم عبور کرده و اعتبار نامه ایشان دارای همان امضاهاست که پای اعتبار نامه آقای اورنگ هست گزارش شعبه هم در مورد آقای اورنگ این بود که رسیدگی بانتخابات همدان بعمل آمد و اشکالی نبود در اینجا باعتبار نامه آقای اورنگ رأی داده شد فقط باقی میماند شکایاتی که شده است سه فقره هم شکایت رسیده در یک فقره شکایت تلگرافی که در پرونده هست بطور کلی شکایت شده و تذکر داده شده که انتخابات همدان تحمیلی است و این شکایت نسبت به درخواست و بقاعده ضمن رد شده است در اینجا. دومی شکایت نامه است بامضای جماعت دیگری یعنی سه نفر از آقایانی که مقیم طهران هستند و در همدان اقامت ندارند و اگر بروند همدان هم حق دادن رأی ندارند شاید مبنی بر یک سوابقی باشد که قابل توجه نیست و روی هم رفته وقتی که حساب کنید در بیست هزار ری چهار نفر که شکایت کرده اند قابل توجه نیست و بقیه

عده تا بیست هزار نفر آرائی داده اند که معتبر است و در نظایر آن هم مجلس رأی داده بنده البته نمی خواهم نظر کمیسیون را بفرمایند کنم شعبه نظری داشته و رأی داده است فقط برای مجلس شورای ملی تذکره بنده عرض میکنم چون رأی که گرفته میشود باعتبار نامه رأی منفی است باین معنی که چون رأی شعبه منبئ برد اعتبار نامه آقای منصور است و رأی بگزارش شعبه گرفته میشود و رأی موافق دادن بگزارش شعبه یعنی رد اعتبار نامه آقای منصور بنا بر این آقایان توجه بفرمائید که اگر بنمایند کمی ایشان نظر دارند بر ابرت شعبه رأی داده نشود

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - بنده در آن جلسه هم عرض کردم نظر شخصی با آقای منصور نداشتم یک تقاضائی اهالی همدان کرده بودند و بنظر بنده موجه بود شعبه هم از این نظر تقاضا را موجه شمرد و رأی داد اکثریت شعبه رأی داد بیانات آقای نقابت از نظر تطبیق دادن جریان مجلس و شعبات با امور محکم قضائی بنظر بنده تطبیق نمیکند البته این فرمایشات که بایستی پرونده را دید و بعد جریان را رعایت کرد همه اینها صحیح است لیکن مجلس حق ندارد در اوضاع و احوال هم وارد شود و در قانون انتخابات شرایط انتخاب کنند و انتخاب شوند یک بابی است ربطی به پرونده و جریان انتخابات که در ساعات مقرر انجام شده ندارد بنده عرض می کنم که البته این یک نظری بود که شعبه اتخاذ کرد روی این شکایات و تقاضای یک عده مردم به نام همدانی ها و حالا بقیه اش بسته بنظر مجلس است و هر طور مجلس قضاوت کند آن البته صحیح است.

رئیس - آقای طباطبائی.

طباطبائی - قضاوت مجلس در انتخاب بکنفر نماینده از دو جهت است یکی صلاحیت شخصی انتخاب شونده است و یکی جریان انتخابات. در صلاحیت آقای منصور شخصاً آقای اعتبار هم در جلسه گذشته یا جلسه پیش آن جلسه تشریح کردند که اشکالی نمی بینند و مخالفتی ندارند گزارش شعبه که مربوط

بجریان انتخابات است همانطور هائی بود که اینجا صحبت شد بنده فقط يك توضیحی را لازم میدانم ضمیمه کنم و آن این است که وقتی شعبه تشکیل شد عده سیزده نفر بود مخبر شعبه که آقای روحی است تشریف نداشتند. بنده چون سمت منشی گری داشتم آقایان این وظیفه را بمن محول کردند یعنی قرار شد که بنده سمت مخبری داشته باشم در شعبه و گزارش را هم بنده تنظیم کنم صحبت شد از جریان انتخابات همدان که از يك جهت مورد تصویب شعبه واقع شده است ولی از این حیث يك قدری بحث و صحبت شد از ما که سیزده نفر بودیم شش نفر موافقت کردند ماند هفت نفر از این عده هفت نفری دو الی سه نفر اظهار کردند که ماله و علیه رأی نمیدهیم و معتقدیم که مأمور بفرستیم بمحل بروند و تحقیقات کنند و گزارش دهند چهار یاسه نفر هم موافق بودند بهمین شرحی که عرض میکنم شعبه کارش را کرد تمام شد عرض کردم به بنده تکلیف شده بود که راپرت شعبه را تنظیم کنم و تمام کنم بنده صدقش نتوانستم راپرتی که آقای روحی میباید تهیه کنند تنظیم کنم بهمین جهت آقایانیکه اعضاء شعبه هستند تشریف دارند میدانند دوسه هفته هم طول کشید به بنده هم تکلیف شد و گفته شد و نتوانستم يك چنین راپرت و گزارش را بنده تهیه کنم بعد از آقای روحی خواهش کردیم ایشان به پرونده مراجعه کردند و قرار شد ایشان گزارش تهیه کنند و بهمین ترتیب که ملاحظه فرمودید گزارش تهیه شد البته بنده عرضم فقط توضیح بود و روشن شدن مطلب ولی خود آقایان هم توجه فرمایند آقا معنی ندارد يك انتخاباتی در يك حوزه ای جریان پیدا کند برای دو نفر هر دو مساوی در يك تاریخ در يك جریان و باهمان عوامل و اسباب و ابزار باهمان امضاها خانمه پیدا کند یکیش را تصدیق کنیم یکی دیگر را باین دلیل که همدانی میل دارد يك همدانی انتخاب شود رد کنیم این کاملاً غلط و کاملاً غیر منصفانه است عرض کنم گزارش هائی هم که در دو سیمه مبنی بر شکایت و مخالفت باین جریان بود چیز مهمی نبود یک نفر دو نفر حتی اشخاصی که در طهران ساکن هستند و حتی علاقه هم دارند با انتخابات آنجا شکایت کرده

بودند این است که بنظر بنده اشکالی ندارد و موافقت فرمائید که بگزارش شعبه رأی داده نشود.
 رئیس - آقای روحی
 روحی (مخبر شعبه) - بنده خیلی خودداری کردم که در اطراف این گزارش توضیحاتی بعرض مجلس برسانم ولی آقایان رفقا بقدری بشعبه حمله کردند که بنده با آنکه در آن جلسه نبودم ناچار شدم بنام رفقا از طرف شعبه دفاع کنم. آقایان راجع بقضاوت هیچوقت نبایستی فشار آورد که چرا يك همچو رأی داده شده است شعبه است اختیار دارد یکی را حقیقی دیده یکی را غیر حقیقی ورأی نداده است اینطور شعبه را تحت فشار قرار دادن بچه مناسبت است میگویند مقداری رأی بوده باسم مقدسی و باسم آقا خوانده اند و این در قضیه آقای اورنگ نبوده است. ما هم حرف نداشتیم کفتم قضیه مسکوت بماند کش داده نشود قضاوت با مجلس شورای ملی است ولی شعبه را اینقدر تحت فشار قرار دادن موردی ندارد کسی از شعبه دفاع نکرد بنده با این جریان کاملاً مخالفم و اگر آقایان اظهار مخالفتی نکرده بودند حرفی نداشتیم ولی بنده مجبورم از شعبه دفاع کنم.
 رئیس - از اولی که بنده وارد مجلس شده ام این دفعه اول است که می بینم يك انتخاباتی رد میشود (جمعی از نمایندگان - رد نشده) یعنی راپرت ردش در شعبه داده شده تا نظر مجلس چه باشد و مذاکرانی که آقایان مخالفین کردند بجای خودش موجه بود و اظهارات آقای اعتبار هم با نزاکت و شایستگی و حالا منوط برأی مجلس است. حالا هم رأی بگزارش شعبه گرفته میشود آقایانیکه مخالف با این گزارش هستند قیام نمیفرمایند و جلوس میکنند و آقایانیکه موافق هستند بر میخیزند.
 نمایندگان - صحیح است.
 رئیس - رأی گرفته میشود باعتبار نامه ...
 جمعی از نمایندگان - نسبت به راپرت شعبه.
 رئیس - رأی گرفته شد. معلوم میشود آقایان مذاکرات را گوش نمیدهید. عرض کردم آقایانیکه مخالفند با این

گزارش قیام نمیفرمایند و آقایانیکه موافق با گزارش هستند قیام میفرمایند. خوب کسی قیام نکرد.
 اعتبار - اجازه میفرمائید. بنده خیال میکنم بیانی که فرمودید از این جهت بود که آشنا شوند آقایان که چه جور باید باین گزارش و این جریان رأی بدهند ...
 یکی از نمایندگان - یعنی ما نمیفهمیم؟ (همه نمایندگان زنگ رئیس)
 اعتبار - اجازه فرمائید و الا بنظر بنده خود آقایان هم متوجه بودند که این اظهار آقای رئیس برای آشنا شدن ... مهمه نمایندگان - بعضی از نمایندگان - اینطور ایست. رأی داده شد. گزارش شعبه - رد شد ...
 اعتبار - خیر رأی داده نشده است بلکه ...
 رئیس - بنده با آقایان فارسی حرف میزنم. بنده عرض کردم آقایانی که موافقت با این خبر شعبه بر خیزند و کسی پا نشد (صحیح است) دوسرته هم کفتم و همین اظهار را کردم کسی بر نخاست (صحیح است) پس گزارش شعبه رد شده. (صحیح است).
 اعتبار - بنده اشکالی ندارم از این که بنا بر این باشد ولی چنانچه آقای رئیس میفرمودند رأی میگیریم لا اقل بنده که رأی میدادم پس متوجه نشدم و نشدیم. بنا بر این بنده عرضی ندارم.
 رئیس - رأی گرفته میشود باعتبار نامه آقای منشور ...
 جمعی از نمایندگان - دیگر رأی لازم ندارد خبر شعبه رد شده است.
 مجد ضیالی - عده کافی نیست آقا.
 (در این موقع عده کافی شد)
 رئیس - رأی میگیریم بنمایند کی آقای منشور آقایان موافقین بر خیزند (عده کثیری از نمایندگان برخواستند) تصویب شد.
 [۶ - قرائت مراسله راجع بارجاع لایحه الغاء قانون ریاست عالیه کل قوا بکمیسیون دادگستری جدید]
 رئیس - گزارش کمیسیون دادگستری خوانده میشود:
 مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی: نظر باینکه در

روزهای آخر دوره دوازدهم لایحه راجع بالغای ماده واحده قانون ریاست عالیه کل قوای مملکت مطرح مذاکره بوده و شور اول آن هم در مجلس شورای ملی خاتمه یافته ولی چون فرصتی پیدا نشد که رأی قطعی بآن داده شده و لازم است لایحه مزبور بتصویب مجلس شورای ملی برسد کمیسیون دادگستری طبق ماده ۲۳ نظامنامه داخلی مجلس تقاضا دارد پس از اعلام در مجلس رسمی گزارش کمیسیون قوانین دادگستری دوره ۱۲ راجع بلایحه مذکور فوق بکمیسیون دادگستری فعلی ارجاع گردد که تحت شور و مذاقه قرار گرفته و گزارش آن بمجلس تقدیم شود.
 رئیس کمیسیون قوانین دادگستری
 احمد بهبهانی ۲۴ دی ۱۳۲۰
 رئیس - بکمیسیون ارجاع میشود.
 [۷ - قرائت استعفانامه آقای دکتر قاسم اهری از نمایندگی مجلس شورای ملی]
 رئیس - نامه دیگری است که خوانده میشود:
 مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی ۶/۱۰/۲۰
 چون مصمم شده ام که شغل آزاد سابق خود را تعقیب نموده و بار دیگر بخدمات اوعی مشغول شوم فلذا بوسیله معروضه از نمایندگان دوره سیزدهم مجلس شورای ملی استعفاء نموده و از خداوند متعال برای ملت کشور ایران و عموم آقایان همکاران محترم توفیق میطلبم. دکتر قاسم اهری (تاریخ وصول استعفانامه یکشنبه هفتم دیماه ۱۳۲۰).
 رئیس - آقای انوار در این خصوص فرمایشی داشتند؟
 انوار - بلی بنده فقط خواستم از حسن عقیده آقای دکتر اهری خیلی سپاسگزاری کرده باشم و خیلی هم متأسف هستم از این که ایشان استعفا دادند چون ایشان یکی از کلای خیلی پاك و مقدس مجلس بوده اند و خیلی هم خوب کار کرده اند در مدت نمایندگی شان و بنده خواستم قدر دانی از احساسات ایشان کرده باشم عرض دیگری نداشتیم. (صحیح است).
 [۸ - تصویب نمایندگان آقای جبرائیل بوداغیان نماینده اراکه جنوب]
 رئیس - آقای روحی.

(احضار برای خواندن گزارش شعبه ششم)
 آقای روحی گزارش شعبه ششم را راجع به انتخابات ارامنه جنوب و نمایندگان آقای بوداغیان این قسم خواندند)
 تاریخ ۲۸ دی ماه ۱۳۲۰ گزارش از شعبه ششم بمجلس شورای ملی.
 انجمن مرکزی انتخاب ارامنه جنوب در تاریخ ۲۲ شهریور ماه در تهران تشکیل و شعبه های فرعی آن نیز در قسمتهای ارمنی نشین کشور بنوبه خود تشکیل و بر طبق مقررات قانون بوظایف ملی خویش اقدام نموده و بالتبقیه در پنجم مهر ماه گذشته این انتخاب پایان یافته و آقای جبرئیل بوداغیان با اکثریت ۱۲۵۷۲ رأی از ۱۴۶۷۸ رأی نمایندگان ارامنه جنوب برای سیزدهمین دوره تقنینیه انتخاب ویکی دو فقره شکایت از این انتخاب بشعبه رسیده چون مدرک

قانونی نداشته بدان ترتیب اتر داده شد و اکثریت اعضاء شعبه ششم صحت نمایندگی آقای جبرئیل بوداغیان را تصویب و اینک گزارش آن معروض می گردد.
 رئیس - آقایان موافقین با نمایندگی آقای جبرئیل بوداغیان برخیزند (عده زیادی برخاستند) تصویب شد.
 آقای وزیر دادگستری کاری دارید؟ (اظهار نمودند - خیر)
 [۹ - موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه]
 رئیس - اگر تصویب میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است)
 جلسه آینده روز یکشنبه پنجم بهمن ماه سه ساعت پیش از ظهر دستور هم لوایح موجوده.
 (مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
 رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

قانون

اجازه توأم شدن سازمان وزارت بازرگانی و پیشه و هنر

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون سازمان وزارت بازرگانی و پیشه و هنر توأم شده و بنام وزارت بازرگانی و پیشه و هنر نامیده خواهد شد.
 وزارت بازرگانی و پیشه و هنر مطابق حد اقل احتیاجات و در حدود بودجه های مصوب سازمان اداری خود را داده پس از آزمایش تا آخر اسفند ماه ۱۳۲۰ برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود.
 این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و هشتم دیماه یکهزار و سیصد و بیست بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری